

SYTUACJA NA RYNKU ROLNYM, LEŚNYM I RYBNYM

OCENA COPA I COGECA

KWIECIEŃ-CZERWIEC 2022

Notatka ta jest aktualizacją oceny Copa i Cogeca COV(22)2123. Niniejszy dokument jest niewyczerpującym zestawieniem informacji uzyskanych od krajowych organizacji członkowskich Copa i Cogeca.

Wstęp

Z radością przyjmujemy to, że przewodnicząca Ursula von der Leyen dołączyła do komisarza Wojciechowskiego, FAO i ONZ w kwestii mówienia o deficycie żywności będącym wynikiem rosyjskiej agresji i wzywa UE do podjęcia działań w zakresie produkcji żywności. Służby Komisji szacują, że potrzebny będzie 30% wzrost w zakresie eksportu zbóż, aby złagodzić skutki odczuwalne na globalnych rynkach. Wykorzystanie wszystkich dostępnych gruntów rolnych, zwiększenie wydajności i korzystanie z bezpiecznych technologii z pewnością przyczynią się do osiągnięcia tego celu.

Od 24 lutego, tj. od dnia rozpoczęcia przez Rosję inwazji na Ukrainę, świat jest zupełnie innym miejscem. Musimy działać szybko, ponieważ w okresie wojny bezpieczeństwo żywnościowe staje się tematem o kluczowym znaczeniu. Należy podjąć niezbędne działania, które pozwolą zapewnić dostawy żywności do tych najbardziej potrzebujących w Ukrainie i na całym świecie. Bezpieczeństwo żywnościowe i dostępność cenowa jedzenia w ciągu jednej nocy stały się elementami o krytycznym znaczeniu, a to nie tylko w związku z transformacją w stronę bardziej zrównoważonych systemów, ale w ogóle dla całego społeczeństwa. Ucieszyło nas, że Komisja Europejska bardzo sprawnie przeszła do działań i w trybie pilnym wprowadziła nowe rozwiązania.

Zjawiska pogodowe (susze, powódzie, przymrozki, burze) także wpływają na produkcję rolną w różnych regionach UE. Najbardziej dotknięty jest sektor wina, oliwek i oliwy z oliwek, roślin uprawnych, pasz, owoców, warzyw i ryżu.

Ponadto prognozy mówią, że roczna inflacja w strefie euro w maju 2022 osiągnie 8,1%, w stosunku 7,4% w kwietniu. Według Eurostatu w tym roku najszybciej rosnać będą ceny energii, na drugim miejscu uplasuje się żywność. Wskaźnik cen żywności Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO FFPI) wyniósł w kwietniu 2022 roku średnio 158,5 punktu, co oznacza spadek zaledwie o 1,2 punktu (0,8%) w stosunku do rekordowego poziomu w historii, który został osiągnięty w marcu. Zaobserwowano wzrost cen płaconych rolnikom z różnych sektorów za wytwarzane przez nich produkty, ale galopująca inflacja wpływa na konsumpcję i koszty produkcji we wszystkich sektorach. Ostatnio różnice między cenami a kosztami produkcji (marże) utrzymują na tym samym poziomie, a w niektórych sektorach są ujemne (np. sektor wieprzowiny).

Koszty energii znacząco wpłynęły na sytuację sektora upraw i sektora hodowlanego. Chodzi tu o koszty związane z ogrzewaniem budynków inwentarskich i szklarni, suszeniem kukurydzy czy mleka (na potrzeby produkcji mleka w proszku), produkcją nawozów azotowych (mocznik, saletra amonowo-wapniowa), przetwórstwem roślin (produkcja pasz dla zwierząt, produkcja cukru, skrobi itp.). Nasze spółdzielnie próbują dostosować się do tej nowej sytuacji, szukając możliwości skorzystania ze pomocy publicznej w celu przeprowadzenia inwestycji w zakresie wydajności energetycznej, instalacji odnawialnych źródeł energii, biogazu, biomasy itp. Niektórzy wciąż zawierają długoterminowe umowy, obawiając się niestabilności rynkowej. Ceny nawozów azotowych wciąż są przedmiotem wielu obaw sektora rolnego, wielu rolników rozważa stosowanie mniejszej ilości nawozów lub decyduje się na ich precyzyjne podawanie wzdłuż rzędów roślin.

Przy zagrożeniu inflacją, rosnących kosztach produkcji oraz skutkach rosyjskiej agresji na Ukrainę, unijne rolnictwo walczy, aby realizować inwestycje, które pozwolą na osiągnięcie celów Zielonego Ładu. Widzimy brak spójności między poszczególnymi celami i związanymi z nimi politykami (dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych [IED], mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji dwutlenku węgla [CBAM], dobrostan zwierząt, przepisy dotyczące pakowania owoców i warzyw itp.). Rzeczywiście zrozumiała ocena skutków wskazująca niespójności oraz określająca konsekwencje wdrożenia Zielonego Ładu byłaby na tym etapie bardzo przydatna.

Wspieramy cel UE, jakim jest sprawienie, aby nasza Unia była zdrowsza, poprawienie bioróżnorodności i produkowanie w sposób bardziej zrównoważony. Jednakże nie możemy wdrażać Zielonego Ładu kosztem naszej produkcji. Unijne instytucje muszą przyspieszyć prace i dostarczyć unijnemu rolnictwu narzędzi, które pozwolą osiągnąć te cele (np. nowe techniki genomiczne, substancje o niskim poziomie ryzyka, rolnictwo precyzyjne, narzędzia cyfrowe itp.) bez ograniczania produkcji.

Europejscy rolnicy i spółdzielnie rolnicze pozostają wierne europejskiemu modelowi produkcji i politykom unijnym. Copa i Cogeca, jak zawsze, są gotowe wspierać unijne instytucje w działaniach, które mają pomagać europejskim rolnikom i spółdzielniom w robieniu tego, co potrafią najlepiej - produkcji bezpiecznej, odżywczej i jakościowej żywności w ilościach odpowiednich dla konsumentów w UE i na całym świecie, dzięki czemu mogą przyczynić się do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego. Chcemy produkować żywność, umożliwić przejście do bardziej zrównoważonych systemów żywnościowych oraz dostarczać rozwiązań, które pozwolą walczyć ze zmianami klimatycznymi.

Analiza sektorowa:

Warzywa i owoce: w kwietniu zapasy jabłek wynosiły 2 180 415 ton, a to jest o 13,1% więcej rok do roku, jeśli chodzi o zapasy gruszek to były one na poziomie **206 181 ton, co oznacza w skali rok do roku spadek o 24,6%**. Spodziewamy się, że unijna produkcja brzoskwiń i nektaryn w 2022 roku będzie o 15% wyższa niż w poprzednim, ale wciąż niższa o 19% od średniej z lat 2016-2020. Jeśli chodzi o brzoskwinie pavia, które są głównie przeznaczone do przetwórstwa, to szacuje się, że ich produkcja lekko przekroczy 600 000 ton, co oznacza spadek o 7% w stosunku do 2021 roku i o 21% w stosunku do średniej z lat 2016-2020. Wdrożenie różnych krajowych przepisów dotyczących pakowania owoców i warzyw może zaburzyć prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego (zob. List FL(22)1817).

Zboża i rośliny oleiste: europejskie stowarzyszenie handlowców szacuje, że całkowita produkcja zbóż (UE 27 + UK) wyniesie 309,5 miliona ton, czyli mniej niż 312 milionów ton, które zebrano w 2021 r. Produkcja pszenicy (z wyłączeniem pszenicy durum) powinna wynieść 143 miliony ton, czyli powyżej 141,3, ale mniej w stosunku do zeszłorocznych zbiorów (143,9 miliona ton). Produkcja jęczmienia (UE 27 + UK) jest szacowana na 60 milionów ton, co oznacza niewielki wzrost w porównaniu z zeszłym rokiem (59,4 miliona ton). Spodziewana produkcja kukurydzy w UE 27 + UK ma wynieść 66 milionów ton, co stanowi niewielki spadek w stosunku do zeszłorocznych wyników (67,2 miliona ton). Zbiory rzepaku w UE 27 + UK są szacowane na 19,5 miliona ton. W zeszłym roku było to 18,5 miliona ton. Do 29 maja UE wyeksportowała 24,63 miliona ton pszenicy. W zeszłym roku było to 24,72 miliona ton. Eksport jęczmienia wyniósł 6,78 miliona ton, a w zeszłym roku - 7,12 miliona ton. Na 29 maja import kukurydzy wzrósł do 15,11 miliona ton (w zeszłym roku było to 13,89). Na ten sam dzień import rzepaku do UE wniósł 4,89 miliona ton w stosunku do zeszłorocznych 5,97 miliona ton.

Pasze: choć ceny pasz nie wzrosły w ostatnich tygodniach, to pozostają one bardzo wysokie, ok. 20-40 % wyższe niż kilka miesięcy temu. Dostępność pasz w tej chwili nie wydaje się być problematyczna, ale problemem zaczyna być w niektórych krajach, np. Belgii, dostępność dodatków paszowych. Aby poradzić sobie z problemem cen pasz rolnicy próbują znaleźć nowe źródła dostaw, rozwijają samowystarczalność w zakresie produkcji pasz i wzywają do tego, aby zadbać o właściwe funkcjonowanie jednolitego rynku.

Ziemniaki: na zachodzie UE, na wolnym rynku cena ziemniaków przeznaczonych do celów przemysłowych wynosi co najmniej 250 euro/t, znacznie powyżej cen ustalonych w kontraktach. Hodowcy ziemniaków potrzebują wyższych cen w kontraktach, aby zrównoważyć wyższe koszty produkcji. Konflikt rosyjsko-ukraiński sprawia, że niepewność w kwestii zaspokojenia potrzeb sektora przetwórczego na olej słonecznikowy jest większa.

Cukier: średnia unijna cena za cukier biały wynosiła w lutym 2022 roku 443 euro/tonę (wzrost o +49 euro/t rok do roku). Szacunki CIBE w zakresie arealu buraka cukrowego w sezonie 2022 /2023 mówią o 1 418 miliona hektarów, co oznacza spadek o 10% w stosunku do 2017/2018. Poziom zapasów w UE 27 jest wyższy w stosunku rok do roku. Od 2019/2020 spożycie cukru spadło o 1,3 miliona ton, co budzi obawy sektora. Od momentu wdrożenia umowy o handlu i współpracy eksport do Zjednoczonego Królestwa spadł z 0,5 miliona tony do 0,2 miliona tony. Rynek światowy jest zrównoważony, spodziewamy się nadwyżki w przedziale 1 - 4 miliony ton.

Wieprzowina: obecna średnia cena w UE wynosi 1,91 euro/kg tuszy (tydzień 20), co oznacza wzrost o 3% w stosunku do poprzedniego tygodnia, o 2,7% w stosunku do zeszłego miesiąca oraz +14,6% w stosunku do tego samego okresu w roku 2021. Prosięta kosztują 48,8 euro za sztukę. Zgodnie z naszymi wyliczeniami, aby pokryć koszty produkcji, ceny powinny osiągnąć poziom 2,3 euro/kg i 2,6 euro/kg w zależności od państwa członkowskiego. Sektor przechodzi poważny kryzys, który trwa już od dłuższego czasu. Prowadzi on do zmniejszenia liczby pogłowia w stadzie, a nawet do zamykania hodowli. Jednocześnie sektor mierzy się z wyzwaniem polegającym na ograniczeniu rozprzestrzeniania się ASF. 25 maja potwierdzono ognisko choroby w Niemczech, w gospodarstwie z 35 zwierzętami. Gospodarstwo to znajduje się 6 km od granicy z Francją. Wcześniej, w kwietniu także potwierdzono chorobę w stadzie dzików w okolicy Rzymu, co oznaczało, że choroba „przeskoczyła” setki kilometrów.

Jaja i drób: obecna (20 tydzień) średnia unijna cena za jajka wynosi 183,63 euro/ 100 kg. Eksport do Chin zwiększył się o 46,5% w ujęciu rok do roku. Cena za mięso drobiowe wynosi 263,88 euro/100 kg tuszy, co oznacza wzrost o 31% w stosunku rok do roku. W związku ze wzrostem kosztów produkcji (pasza, energia, opakowanie) zarówno w przypadku jajek, jak i mięsa drobiowego, ważnym jest, aby te koszty zostały także przeniesione na konsumentów. Jesteśmy zaniepokojeni skutkami programu „zero cel, zero kwot” dla trafiających na unijny rynek produktów pochodzących z Ukrainy. Popieramy liberalizację handlu na okres jednego roku w związku z wojną, ale wzywamy instytucje UE do przyglądania się jego wdrażaniu, aby mieć pewność, że nie mamy do czynienia z zakłóceniami rynku. Niektóre państwa są mocno dotknięte problemami związanymi z występowaniem grypy ptaków. W niektórych regionach, krajach obowiązuje nakaz trzymania zwierząt w budynkach inwentarskich. Choroba dotknęła szczególnie te sektory, w których zwierzęta są bardziej podatne na choroby, np. foie gras, gdzie przewidywane straty będą na poziomie 40%.

Wołowina: średnia cena (młode bydło/młode byki/woły) wynosi 496 euro/100 kg, co stanowi wzrost o +32,4% od ostatniego roku. Produkcja wszystkich kategorii zmniejsza się. Średni spadek wyniósł 0,2% od zeszłego roku. Jeśli chodzi o handel to w porównaniu z zeszłym rokiem w okresie styczeń - marzec spadł zarówno import, jak i eksport.

Owce: w porównaniu z 2021 rokiem wzrosły ceny za jagnięcinę lekką, 664,7 euro/ 100 kg (+8,7%). Ciężka jagnięcina kosztuje 746,4 euro/100 kg (+8%) Ubój owiec za okres styczeń-luty 2022 jest niższy o 3,1% w stosunku do tego samego okresu w zeszłym roku. Kozy kosztują +1,7%. Eksport unijny spadł średnio o 15%, a import zmalał o 9% (Nowa Zelandia [-8%], ale wzrósł z Australii [+63%]).

Produkty mleczne: ceny za surowe mleko wzrosły w ciągu ostatniego miesiąca (43,5 euro/100 kg; +2,3%). Rosną także ceny za masło i ser cheddar (odpowiednio +2,8% i +15%). Natomiast spadły ceny za odtłuszczone mleko w proszku (-0,7%) i pełne mleko w proszku (-0,4%). W stosunku do zeszłego roku spadła produkcja surowego mleka (-0,3%), masła (-3,9%), odtłuszczonego mleka w proszku (-6,9%) i pełnego mleka w proszku (-4,1%). W porównaniu do pierwszego kwartału roku 2022 (styczeń-marzec) spadł także unijny eksport masła (-5%), odtłuszczonego mleka w proszku (-22%), pełnego mleka w proszku (-2%)

Wino: europejski sektor winiarski charakteryzuje się dużym potencjałem eksportowym (rok 2021 był rokiem rekordowym) wszystkich największych państw-producentów. Dotykają go skutki znaczącego wzrostu kosztów produkcji w UE. Ponadto skutki ograniczeń w handlu z Rosją dotykają także tego sektora. Konflikt rosyjsko-ukraiński ma także wpływ na wysokie koszty, które rosną od jesieni 2021 r. Dostępność (także cenowa) surowców (np. ceny butelek wzrosły o 40%) sprawiają, że marże są niskie i wywołują duży niepokój producentów wina. Spożycie wina wzrosło wszędzie, z wyjątkiem Niemiec, co napawa nadzieją na sezon letni. Zjawiska pogodowe (przymrozki i susze) wyrządziły sporo szkód we francuskich winnicach (wciąż trwa ich szacowanie) i wydaje się, że ich skutki wpłyną na zbiory 2022/2023.

Oliwki i oliwa z oliwek: produkcja oliwy z oliwek w sezonie 2021/2022 wyniosła 2,26 miliona ton (czyli +10% w stosunku do poprzedniego sezonu i 5% powyżej średniej). Ten wzrost jest możliwy dzięki 106% wzrostowi produkcji w Portugalii, 20% we Włoszech i 7% w Hiszpanii w stosunku do zeszłego roku. Odwrotnie w Grecji, Chorwacji i Słowenii, gdzie zarejestrowano znaczące spadki produkcji (odpowiednio -16%, -18% i - 69%). Wewnętrzny import oliwek stołowych (09.21-01.22) wzrósł o 13%, pozaunijny spadł o 11% w stosunku do tego samego okresu w poprzednim roku handlowym. W okresie od 09.21 do 01.22 wewnętrzny import oliwy spadł o 1%, a pozaunijny o 6% w stosunku do tego samego okresu w sezonie 20/21. W kwietniu ceny producentów za oliwę z oliwek extra virgin wyniosły 3,44 euro/litr (w Hiszpanii; +12,8%), 4,30 euro/litr (we Włoszech; - 7,5%) i 3,25 euro/l (w Grecji; +12,1%). Zmiany w stosunku do tego samego okresu w roku poprzednim.

Kwiaty i rośliny ozdobne: koszty produkcji (nawozy, gaz, paliwo, nasiona, opakowania itd.) znacząco wzrosły w ostatnim czasie i trudno jest te dodatkowe kwoty przenieść na kolejne ogniwa łańcucha wartości. Rentowność wielu działań nie jest oczywista. W Ukrainie, Rosji i Białorusi siła nabywcza była stosunkowo skromna, ale konkretne państwa członkowskie i wyspecjalizowani producenci (np. chryzantem) mierzą się z poważnymi problemami, które prowadzą nawet do tymczasowego zamknięcia działalności. Z powodu problemów z płatnościami i transportem unijny handel z ww. krajami przestał istnieć. Wojna w Ukrainie ma także bezpośredni wpływ na dostępność nasion oraz pracowników (sezonowych).